

28 FEB 2012

DET KONGELIGE BARNE-, LIKESTILLINGS-
OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref
201107199 EP PSW/HEA/mk

Vår ref
201104452-/ANUARK

Dato
27.02.2012

Høring - EU-kommisjonens forslag til en europeisk salgslov for grensekryssende kontrakter

Det vises til EU-kommisjonens forslag til en felles forordning om en felles europeisk salgslov (ESL), og til høringsbrev fra Justisdepartementet av 25.11.2011 med høringsfrist 25.02.2012.

1 Generelt om forslaget til en europeisk salgslov

Kort beskrevet er ESL et regelsett som partene i en avtale skal kunne velge å bruke istedenfor reglene i kjøperen eller selgerens hjemland. Utgangspunktet i forslaget er at ESL bare kommer til anvendelse ved handel over landegrensene i EU/EØS-landene. ESL kan brukes ved salgsavtaler knyttet til kjøp av ting, levering av digitale ytelser og tjenesteaftaler som er tilknyttet disse to kontraktstypene.

Bakgrunnen for forslaget er å få det indre marked til å fungere bedre, slik at det i større grad handles over landegrensene i EU/EØS-landene. Forskjellene i medlemsstatenes lovgivning fremheves av EU-kommisjonene som en vesentlig begrensende faktor for grenseoverskridende handel.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) støtter opp om EU-kommisjonens formål, og anser det for å være en fordel for norske forbrukerne om det indre markedet fungerte bedre, særlig slik at flere europeiske næringsdrivende tilbød sine varer og tjenester til forbrukere i Norge. Større konkurranse i markedet vil gi lavere priser og større vareutvalg. Det er imidlertid noe uklart i hvilken grad innføring

av ESL vil føre til et bredere tilbud til norske forbrukere.

BLD vil i det følgende påpeke noen konsekvenser forslaget kan få for norske forbrukere. Departementet har ikke tatt endelig stilling til forslaget som helhet, og vil samarbeide med Justisdepartementet i den videre oppfølgingen.

BLD vil ikke gå nærmere inn på hvilken betydning forslaget har for norske næringsdrivende ved handel med forbrukere eller næringsdrivende i EU/EØS-land.

2 Nivået for forbrukerbeskyttelse

Justisdepartementet og BLD har bedt professor Kåre Lilleholt ved Universitetet i Oslo, om å gjøre en nærmere vurdering av om og på hvilken måte forslaget innebærer et avvik fra norsk rett, herunder hvilke endringer forslaget kan føre til for nivået for forbrukerbeskyttelse. Utredningen skal være ferdig 25.02.2012. BLD vil avvente rapporten fra prof. Lilleholt før det tas endelig stilling til hva som skal være departementets holdning til ulike deler av forslaget.

BLD vil likevel bemerke at forslaget ser ut til å ha et høyt nivå for forbrukerbeskyttelse. Noen forhold ser ut til å avvike i negativ retning fra norske regler, mens andre forhold ser ut til å gi sterkere forbrukerbeskyttelse enn dagens regelverk.

BLD vil også påpeke at det er knyttet noen bekymringer til forslagets regler om urimelige avtalevilkår. Dette gjelder særlig forholdet til de offentligrettslige reglene i markedsføringsloven som Forbrukerombudet fører tilsyn med. Det kan virke uklart om forslaget er ment å bare ha betydning i forholdet mellom partene, eller om tilsynsmyndighetene også må forholde seg til ESL når de fører tilsyn med urimelige avtalevilkår.

Reglene i ESL om urimelige avtalevilkår synes å være mindre fleksible enn norske regler. Det fremstår som noe uklart om terskelen hva som anses for å være urimelig er høyere enn etter norske regler og om man for eksempel vil ha anledning til å ta hensyn til etterfølgende omstendigheter i vurderingen.

Det er også en bekymring knyttet til at reglene i ESL kan bli førende for hvordan man skal tolke reglene etter den norske markedsføringsloven, slik at det kan bli vanskelig å hevde at et vilkår er urimelig etter norsk rett dersom vilkåret er tillatt etter ESL. Det samme gjelder vurderingen av urimelige avtalevilkår etter avtaleloven § 36.

3 Virkeområdet

ESL skal være et valgfritt instrument ved handel over landegrensene. For norske forbrukere innebærer det at ESL kan bli brukt når man bestiller varer fra utlandet enten over internett eller på andre måter. Når norske forbrukere handler i utlandet i dag, varierer det om det er norske regler som skal anvendes, eller om det er selgeren hjemlands regler som gjelder for avtalen.

For EU-landene gjelder EU forordningen 593/2008 av 17. juni 2008 om lovvalg for kontraktsrettslige forpliktelser (Roma I). Roma I gjelder ikke i Norge. Etter reglene i Roma I er utgangspunktet at en avtale som en forbruker inngår med en næringsdrivende, er underlagt loven i det land hvor forbrukeren har sitt sedvanlige oppholdssted (hjemsted). Hvis partene velger et annet land vil forbrukeren likevel være beskyttet av preseptoriske regler i hjemlandet, det vil si regler som ikke kan fravikes til skade for forbrukeren. Dette gjelder imidlertid bare dersom selgeren har rettet sin kommersielle eller profesjonelle aktivitet mot dette landet. Hvis selgeren ikke har rettet sin aktivitet mot kjøperens hjemland vil selgeres hjemlands regler gjelde. Hvorvidt selgeren skal anses for å ha rettet seg mot kjøperens hjemland vurderes etter flere kriterier.

I Norge reguleres lovvalget ved løsørekjøp av reglene i lov om mellomfolkeleg-privatrettslege reglar for lausøyrekjøp fra 1964. Det følger av lovens § 3 at kjøperen og selgeren står fritt til å avtale hvilket lands regler som skal gjelde. Dersom det ikke er gjort noen avtale om lovvalg, vil som utgangspunkt reglene i selgerens hjemland gjelde for avtalen. Det er imidlertid hevdet i juridisk teori at reglene i lovvalgsloven av 1964 gir urimelige resultater, og står i strid med etablerte regler for forbrukervern, jfr. Cordes, Stenseng og Lenda: Hovedlinjer i internasjonal privatrett s. 361. Det hevdes derfor at man også i Norge må se hen til reglene i Roma I. I dommen i Rt. 2009 s 1537 "Bokhandleren i Kabul" uttaler Høyesterett at "I den utstrekning vi ikke har avvikende lovregulering, taler imidlertid hensynet til rettsenhet for at vi ved avgjørelse av rettsvalgsspørsmål legger vekt på den løsning som EU-landene har valgt". Ved løsørekjøp har vi imidlertid avvikende regler i lovvalgsloven fra 1964, og det fremstår da som uklart om man også her kan legge vekt på reglene i Roma I. For forhold rundt en kjøpsavtale som faller utenfor lovvalgsloven av 1964 er det imidlertid mer sannsynlig av man i dag vil se hen til lovvalgsreglene i Roma I.

Rettstilstanden rundt lovvalg fremstår i dag som noe uklar. Dette gjør at det i alle fall for forbrukeren vil være vanskelig å vite om en avtalen er regulert av norsk eller utenlandsk rett, og om han eventuelt vil ha noen rettigheter etter norsk rett selv om avtalen er regulert av utenlandsk rett. Også dersom reglene i Roma I benyttes, kan

utenlandsk rett komme til anvendelse når selgeren ikke har rettet sin aktivitet mot Norge.

BLD antar at ESL kan gi økt forutberegnlighet og trygghet for forbrukere i Norge som vil handle i EU-land. Hvis det gjøres kjent at ESL gir et godt forbrukervern, vil forbrukerne kunne føle seg tryggere ved anvendelse av ESL enn dersom reglene i et annet europeisk land benyttes. BLD ser derfor klare fordeler med ESL i situasjoner hvor det er uklart hvilke regler som vil gjelde eller dersom det er klart at utenlandske regler kommer til anvendelse.

4 Valgfrihet

ESL skal være valgfritt både for forbrukeren og den næringsdrivende. BLD er likevel tvilende til om den næringsdrivende ønsker å tilby sine produkter etter flere regelsett. Det antas derfor at forbrukeren i realiteten ikke vil ha et valg, men må akseptere selgerens tilbud om kontraktvilkår. Dette kan være negativt for forbrukeren hvis alternativet er å velge sitt eget hjemlands rett, men antas å være av liten betydning for forbrukeren hvis alternativet til ESL er fremmed rett.

5 Fleksibilitet for fremtidige lovendringer

Det kan stilles spørsmål om innføring av ESL kan redusere den nasjonale fleksibiliteten til å innføre nye regler på forbrukerområdet nasjonalt, selv om dette ikke reguleres av ESL. Det kan hevdes at ulike regler for handel innenlands og for handel over landegrensene vil føre til en vridning i konkurransen. Det kan derfor være grunn for nasjonale myndigheter til å jobbe for tilnærmet like regler i nasjonal lovgivning.

6 Vil forslaget ha den tilsiktede virkning?

Det fremstår som noe usikkert om ESL vil føre til økt handel over landegrensene, og økt tilbud av varer til norske forbrukere. Det er mulig at EU-kommisjonen bør oppfordres til å utrede dette nærmere, for å være sikker på at man ikke bruker omfattende ressurser på et tiltak som ikke vil ha den tilsiktede effekt.

Det er påpekt fra både næringsssiden (BUSINESSEUROPE) og forbrukersiden (BEUC) at det ikke er dokumentert at ESL vil føre til mer handel over landegrensene. Det vises til at en rekke andre faktorer har større betydning for om næringsdrivende vil velge å selge i andre europeisk land, slik som språk, kultur, manglende rådgivning, leveringskostnader osv. Undersøkelser har vist at et mindretall av de næringsdrivende anser ulike regler i medlemsstatene for å være en vesentlig hindring for å tilby sine varer til andre land i Europa.

Det fremstår også som uklart om økt handel over landegrensene vil føre til økt økonomisk vekst, ettersom et kjøp i utlandet kanskje bare erstatter er kjøp innenlands og ikke kommer i tillegg.

7 Konklusjon

BLD har ikke tatt endelig standpunkt til hvordan departementet stiller seg til forslaget om en felles europeisk salgslov. I høringssvaret er det påpekt noen positive og negative sider ved forslaget. Det er også pekt på forhold som er usikre og som kan klargjøres. Departementet vil vurdere saken nærmere i samarbeid med Justisdepartementet etter å ha studert høringssvarene fra andre høringsinstanser og utredningen fra prof. Kåre Lilleholt.

Med hilsen

Rolf Gabrielsen (e.f.)

Anders Uldal